

УДК 502.175/51(282)(477.43)

**АНАЛІЗ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ БАСЕЙНУ
Р. ПРИП'ЯТЬ В МЕЖАХ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

О.П. Матеюк

olesya_twins@hotmail.com

Л.А. Власюк

lilia_vlasyuk97@ukr.net

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Державний моніторинг вод здійснюється з метою забезпечення збирання, обробки, збереження, узагальнення та аналізу інформації про стан водних об'єктів, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів [1].

Згідно Наказу Держводагентства України (№6 від 11.01.2018 р.) в басейні р. Прип'ять моніторинг проводиться на трьох створах спостереження: р. Случ (с. Чернелівка, Красилівський р-н., зона впливу – водозабір підземних вод для м. Хмельницький); р. Хомора (водосховище, зона впливу – питний водозабір для м. Полонне); р. Горинь (м. Славута, зона впливу – ХАЕС).

Здійснення контролю за гідрохімічним режимом створів проводиться за показниками загально-санітарного стану і за специфічними показниками хімічного забруднення. В загальному по басейну р. Прип'ять у 2018 році було відібрано та проведено гідрохімічні вимірювання в 28 пробах води [2].

Хімічний склад поверхневих вод р. Горинь, р. Случ та р. Хомори відзначається переважним вмістом іонів Ca^{+2} та HCO_3 , лужна реакція РН до 8,0, низька мінералізація (до 0,5 г/дм³), з іноді завищеним вмістом органічних сполук ($\text{БСК}_{\text{пов.}}$) та перевищенням ГДК (СанПіН 4630-88).

Досліджуючи показники р. Хомора у 2018 році у порівнянні з минулими роками дещо збільшився вміст сухого залишку, та вміст $BCK_{пов.}$. Середньорічний показник $BCK_{пов.}$ перевищує ГДК в 1,4 рази. В той же час знижується вміст розчиненого кисню у воді до $6,9 O_2/дм^3$. Вміст біогенних елементів азоту, фосфору не перевищує ГДК.

На р. Случ у 2018 році спостерігалось перевищення ГДК за показником вмісту забруднюючих органічних речовин $BCK_{пов.}$ в 1,4 рази з початку року та збільшення його значень в літньо-осінній період. В літні місяці почав різко зменшуватися вміст розчиненого кисню у воді до значення ГДК ($4,0 \text{ мг } O_2/дм^3$), а в липні навіть нижче ГДК [3].

Загальна характеристика поверхневих вод р. Горинь частково відповідала значенням показників багаторічних спостережень. Порівнюючи результати моніторингу даного створу р. Горинь з 2015 по 2018 р., можемо відзначити, що спостерігається збільшення значення $BCK_{пов.}$, сухого залишку і незначне коливання значень інших показників незважаючи на маловодність річки в цьому році.

Основними забруднювачами басейну р. Прип'ять, на території області, за підсумками 2018 року є: Шепетівська виправна колонія №98 (с. Клементовичі, Шепетівський р-н.), Теофіпольське ВУЖКГ (смт. Теофіполь), КП «Добробут» (смт. Ямпіль, Білогірський р-н.), ВП МРЦ лікарня (с. Клубівка, Ізяславський р-н.), КП «Полонне тепловодопостачання», підприємство водопровідно-каналізаційного господарства (м. Красилів) [4].

Незважаючи на значні обсяги акумуляції стоку штучними водоймами, в деяких районах відчувається нестача води для забезпечення потреб населення та галузей економіки. Зарегульованість стоку річок басейну р. Прип'ять ставками призвела до зниження швидкості течії та сприяла акумуляції в водних об'єктах відходів промислових підприємств, забруднених стоків з сільгоспугідь і урбанізованих територій. Самовільне будівництво ставків, порушення правил їх експлуатації призводять до швидкого обміління та заростання русла, зміни рівня ґрунтових вод, підтоплення лук і посилення процесів заболочення.

Численні ставки на річках перехоплюють повеневу воду, заважаючи її розливанню по заплаві, що також перешкоджає збагаченню заплавних лук.

Здійснюючи державний моніторинг поверхневих вод Хмельницької області, за весь період моніторингу, ми спостерігаємо поступове погіршення їх якості. Зміна кліматичних умов, зменшення водності рік, збільшення підприємствами об'ємів скидів недостатньо очищених стічних вод внаслідок незадовільного стану очисних споруд, сприяє збільшенню вмісту забруднюючих речовин та біогенних елементів у воді, а отже, погіршенню екологічного стану в цілому.

Використані джерела

1 Постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.1996р. N 815 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод» // Зібрання постанов Уряду України. 1996. N 15. Ст. 403 2 Управление водными ресурсами бассейна р. Припять / Под общей ред. М.Ю. Калинина и А.Г. Ободовского. – Минск: Белсэкс, 2008. – 269 с. 3 Борисюк М.М. "Основні показники гідрохімічного режиму басейну річки Прип'ять та її заплави в межах Чорнобильської зони відчуження", – Сборник научных трудов СНИЯЭиП. – Севастополь: СНИЯЭиП-2004. – Вып.11 – С. 46. 4 Регіональний офіс водних ресурсів в Хмельницькій області / Річний звіт РОВР у Хмельницькій області з питання управління водними ресурсами // Хмельницький – 2019.